

بررسی میزان و تنوع انگل های کرمی شیردان گوسفند در کشتارگاه شهرستان خوی

JOURNAL OF VETERINARY CLINICAL RESEARCH

سهراب رسولی^{۱*}، مرتضی کلب خانی^۲، امین هاشم پور^۳، نعیمه قربانزاده^۴

۱- دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ارومیه، دانشکده دامپزشکی، ارومیه، ایران

۲- دانشجوی دکتری حرفه ای دامپزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه، ارومیه، ایران

۳- دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ارومیه، باشگاه پژوهشگران جوان، ارومیه، ایران

۴- دانشجوی دکتری حرفه ای دامپزشکی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

دوره دوم، شماره سوم، تابستان ۱۳۹۰

صفحات ۱۹۰-۱۸۵

* نویسنده مسئول: srasoli@iaurmia.ac.ir

چکیده

این تحقیق به منظور بررسی درصد آلودگی شیردان گوسفند به کرم های انگلی در کشتارگاه شهرستان خوی از تاریخ دی ماه ۸۸ تا دی ماه ۸۹ طی یک سال انجام پذیرفت و حدود ۱۳۱ شیردان گوسفند بررسی گردید. از مجموع ۱۳۱ نمونه مورد بررسی در طی یک سال، ۲۶ مورد (۱۹/۸۴ درصد) از شیردان ها به انگل آسترناژیا (۱۶ مورد آسترناژیا آسترناژی و ۱۰ مورد آسترناژیا سیرکوم سینکتا)، ۱۲ مورد (۹/۱۶ درصد) به انگل مارشالاژیا مارشالی و ۲۲ مورد (۱۶/۷۹ درصد) نیز به انگل همونکوس کونتروتوس آلوده بودند در این مطالعه ۶ مورد از شیردان ها به طور مشترک به آسترناژیا آسترناژی، آسترناژیا سیرکومسینکتا و مارشالاژیا مارشالی آلوده بودند. در مورد دیگر آلودگی به همونکوس کونتروتوس و مارشالاژیا مارشالی در ۳ عدد از شیردان ها مشاهده گردید و تعداد ۷۱ مورد (۵۴/۱۹ درصد) از شیردان های بررسی شده فاقد آلودگی بود که مجموعاً ۶۰ مورد (۴۵/۸۱ درصد) از ۱۳۱ نمونه مثبت گزارش گردید.

واژه های کلیدی: شیردان، گوسفند، خوی، آسترناژیا، مارشالاژیا، همونکوس

JOURNAL OF VETERINARY CLINICAL RESEARCH

J.Vet.Clin.Res 2(3)185-190, 2011

A study on the rate and Variations in sheep abomasal parasites performed in the slaughterhouse of khoy province

Rasouli, S.^{*1}, kalbKhani, M.², Hashempoor, A.³, Ghorbanzadeh, N.⁴

1. *Department of Parasitology, Faculty of Veterinary medicine, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran*

2. *Faculty of Veterinary medicine, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran*

3. *Young Researchers Club, Urmia branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran*

4. *Faculty of veterinary medicine, Shiraz University, Shiraz, Iran*

* *Corresponding author: s.rasoli@iaurmia.ac.ir*

Abstract

Parasitic infestations are the most current diseases in animals, it not only has direct effect on animal's health but also makes them vulnerable to catch other bacterial and viral diseases and even in most animals it even can cause death. This study was conducted to evaluate sheep abomasums infestations in Khoy slaughterhouse from winter of 1388 to the end of spring of 1389, and about 76 abomasums were assessed. During the study samples were gathered in several times abomasums were separated from the rest of the Animal's body and parasites were separated by sedimentation method.

This study was carried out to evaluate parasitic infestations of the abomasums of sheep in Khoy slaughterhouse during a 12 months period, in 131 samples taken from sheep 26 samples (19/84 %) *Ostertagia* (16 *Ostertagia* *Ostertagi* and 10 *Ostertagia* *Circumsincta*), 12 samples (9/16 %) *marshalagia* *marshali* and 22 samples (16/79 %) were infested to *hemoncos* *contortos*. In this study, 6 of the abomasums had jointly *Ostertagia* *Ostertagi*, *Ostertagia* *Circumsincta* and *Marshalagia* *marshali* and in 3 infested. cases causative agents were diagnosed as *Marshalagia* *marshali* and *hemoncos* *contortos*, and finally 71 (54/19 %) abomasums had no parasitic infestation of any kind and totally 60 sample (45/81) from 131 samples was positive.

Key words: abomasums, sheep, Khoy province, parasite

مقدمه

پروتئین حیوانی و کاهش انتقال آنها به انسان است را در نظر قرار دهیم و سعی کنیم در این راستا از دانش روز کشورهای پیشرفته عقب نمانیم. هدف از تحقیق حاضر بررسی و شناسایی انگل های کرمی شیردان گوسفند های شمال استان آذربایجان غربی کشتاری در کشتارگاه شهرستان خوی می باشد.

مواد و روش کار

به منظور شناسایی انگل های کرمی شیردان در گوسفندان شمال استان آذربایجان غربی کشتاری در کشتارگاه شهرستان خوی پس از مراجعه به کشتارگاه این شهرستان، ۱۳۱ عدد شیردان طی یک دوره ۱۲ ماهه (از دی ماه ۸۸ تا دی ماه ۸۹) تهیه گردید. در هر ماه به طور متوسط ۸ الی ۱۰ عدد شیردان از بین گوسفندان کشتار شده انتخاب می شدند و با لیگاتور زدن در انتهای شیردان از لاشه جدا شده به آزمایشگاه منتقل می شد و برای جداسازی کرمها از روش رسوبی و صاف کردن استفاده گردید (۳). روش رسوبی بدین ترتیب بود که شیردان در تشت استیل به وسیله قیچی باز و محتویات آن از الک نمره ۴۰ عبور داده می شد مایع عبور داده شده از الک، رسوب گیری و صاف می شد (۱۱). پس از جداسازی کرم ها محلول لاکتوفنول به میزان یک قطره به هر کرم جدا شده افزوده شد که پس از یک ساعت کرم رنگ روشن به خود گرفت. سپس زیر میکروسکوپ با استفاده از مشخصات کرم و کلید تشخیص اسلامی که ارائه شده است جنس کرم شناسایی و یادداشت می گردید (۶).

نتایج

یافته های این بررسی نشان می دهد که میزان شیوع کلی آلودگی به انگل های کرمی شیردان گوسفند ۴۵/۸۱ درصد بوده و موارد آلودگی محدود به گروه کرم های گرد یا همان نماتودها می باشند که به تفکیک حاکی از آلودگی

زخم شیردان یک اختلال گوارشی است که در همه گروه های سنی نشخوارکنندگان اهلی اتفاق افتاده و بسته به نوع عوامل ایجاد کننده، مانند انگلها یا سایر عوامل دیگر متفاوت می باشد (۱۲). با توجه به این که انگلها به عنوان عامل مهمی جهت تهدید سلامت بشر و حیوانات محسوب می شوند لذا بدون شناخت کامل امکان مبارزه با آنها فراهم نخواهد بود (۱۰). هدف از مبارزه جهت نابودی انگلها نه تنها به خاطر ضرر اقتصادی آنها بلکه به خاطر انتقال آلودگیهای انگلی به انسان نیز می باشد. آلودگیهای کرمی یکی از شایع ترین امراض دامی بوده و علاوه بر مشکلات مستقیمی که در دامها ایجاد می کنند، زمینه را برای امراض باکتریایی و ویروسی مساعد کرده و حتی در بسیاری از موارد منجر به مرگ دامها می شود. برخی از این انگلها نیز بخشی از سیر تکاملی خود را در بدن انسان طی می کنند و این مسئله موید این مطلب است که بهداشت انسان و دام ارتباط مستقیمی با هم دارد و تحت چنین شرایطی آنچه که بیش از همه آزار دهنده است اهمال در استفاده بهینه از توان فعلی کشور در زمینه کنترل بیماری های انگلی است. از آنجایی که هزاره جدید را به عنوان هزاره رهایی از گرسنگی امنیت غذایی از آن یاد می شود باید شاهد تلاشها و تحقیقاتی در زمینه یافتن منابع جدید تامین مواد غذایی باشیم که شرط شناخت کافی در زمینه منابع جدید، انجام مطالعات و تحقیقات پایه و کاربردی وسیع می باشد. در این راستا نباید بیماری های انگلی و خسارات ناشی از آنها را در کاهش تولید پروتئین به منشا حیوانی و انتقال بیماری های انگلی نادیده گرفت (۸). آلودگی انگلی از راههای مختلف به سلامت و رفاه انسان آسیب می رساند که یکی از این راهها سوء تغذیه است با این اوصاف با شناخت از علم انگل شناسی باید در جهت پیشگیری و درمان به موقع بیماری های انگلی سهم بسزایی در افزایش میزان تولید

به ۴ گونه آسترناژیا (۲۶ مورد یا ۱۹/۸۴ درصد) (۱۶ مورد آسترناژیا سیرکومسینکتا و ۱۰ مورد آسترناژیا وحشی و ۱۲ مورد (۹/۱۶ درصد) مارشالاژیا مارشالی و ۲۲ مورد (۱۶/۷۹ درصد) نیز همونکوس کونتورتوس گزارش گردید.

جدول ۱- میزان آلودگی به کرم های انگلی شیردان در ۱۳۱ گوسفند مورد مطالعه

نوع آلودگی	موارد آلوده	تعداد انگل (میانگین)	تعداد انگل (حداقل - حداکثر)	درصد دامهای آلوده
آسترناژیا آسترناژی	۱۶	۵۷۰	۴۶-۹۷۰	۱۲/۲۱
آسترناژیا سیرکومسینکتا	۱۰	۸۵	۶۰-۱۲۰	۷/۶۳
مارشالاژیا مارشالی	۱۲	۱۱۵	۷۰-۱۴۸	۹/۱۶
همونکوس کونتورتوس	۲۲	۶۵	۶۵	۱۶/۷۹

بحث و نتیجه گیری

طبق مطالعات انجام شده توسط اسلامی و نبوی در سال ۱۳۷۶ میزان آلودگی به انگل همونکوس در گوسفندان ۴۹ درصد، در بزها ۴۰/۸ درصد، در گوسفندان وحشی ۰/۸ درصد و در گاوان ۲۲ درصد و در شتران ۱۲ درصد گزارش شده است (۶) همچنین گزارشی توسط ارفع از جداسازی این انگل از یک زن روستایی در اطراف اصفهان وجود دارد (۱).

در تحقیقاتی که در ایران در سال ۱۳۷۶ و بر روی فراوانی شیوع انگل آسترناژیا صورت گرفت، اسلامی و نبوی میزان فراوانی انگل آسترناژیا آسترناژی را در نشخوارکنندگان مورد بررسی قرار دادند که نتایج بدست آمده در این تحقیق کلی، جالب و مورد توجه بوده که در این تحقیق از میان کل نشخوارکنندگان مطالعه شده ۳ درصد از گوسفندان، ۱۱/۲ درصد از کل بزها و ۳۳ درصد از گاوان و نیز ۶ درصد از گاومیشان آلودگی به انگل آسترناژیا آسترناژی بودند. (۶) در تحقیقاتی که اسلامی و نبوی در سال ۱۳۷۶ و نیز اسلامی و فیضی در سال ۱۳۵۴ به طور مشترک در ایران انجام دادند، شیوع و میزان فراوانی انگل آسترناژیا سیرکومسینکتا ۸۴ درصد گوسفندان آزمایش شده، ۸۷/۷ درصد بزها، ۹/۲ درصد گوسفندان وحشی و ۳/۱ درصد

آهوان آلوده به انگل آسترناژیا سیرکومسینکتا بودند (۵). از مهمترین نتایج بدست آمده در این مطالعه گسترده این بود که انگل آسترناژیا سیرکومسینکتا شایع ترین گونه انگل آسترناژیا در نشخوارکنندگان کوچک اهلی ایران بوده است. طبق مطالعات انجام گرفته توسط منصوری و همکاران در سال ۱۳۸۹ میزان آلودگی به کرم های لوله گوارش ۳۸ درصد در شهرستان سنجگ گزارش گردید (۹) همچنین طی مطالعات انجام گرفته توسط عزیزی و همکاران در سال ۱۳۸۵ میزان آلودگی به انگل همونکوی در گوسفندان شهرکرد ۳۸ درصد گزارش گردید (۲).

طبق مطالعات انجام گرفته توسط اطمینان راد و همکاران در سال ۱۳۸۶ میزان آلودگی به مارشالاژیا مارشالی ۶۹/۶ درصد در دامهای کوچک شهرستان یزد گزارش گردید (۷). طبق مطالعات انجام گرفته توسط عبدالعلی چاله چاله در سال ۱۳۹۰ بر روی دستگاه گوارش گوسفندان کرمانشاه میزان آلودگی به انگل های مارشالاژیا مارشالی (۴۶ درصد)، آسترناژیا سیرکومسینکتا (۱۰ درصد) و همونکوس کونتورتوس (۲ درصد) گزارش گردید (۴). طبق تحقیقات انجام گرفته در سال ۱۳۸۴ بر روی گوسفندان و بزهای شهر کاشان توسط طالاری و همکاران آلودگی به مارشالاژیا مارشالی ۸۰ درصد در گوسفند و

References

1. Arfa, F. (1986) Medical Helminthology: round-worms, 2nd ed., Scholar Press, 15 (text in Persian)
 2. Azizi, H., Pour Jafar M., Hosseinpour M.T., (2006) Hemoncos infections in sheep slaughtered in Shahrekord, Research and development in livestock and aquaculture, 71: 35-41 (text in Persian).
 3. Colvil, Zh. (1995) Parasitology for Veterinary Diagnosis (Translated by Musa Tavassoli), Jihad Urmia University Press, 30-31,142 (text in Persian)
 4. Chaleh Chaleh, A., Karimi E., (2011) Gastrointestinal helminthes infection of sheep slaughtered in the city of Kermanshah, Journal of Veterinary Medicine, Islamic Azad University of Sanandaj, 4: 17-22 (text in Persian)
 5. Eslami, A., Feizi, A.(1975) Gastrointestinal worms in goats in Iran, Veterinary Journal 31: 68-75(text in Persian)
 6. Eslami, A. (1997) Worms of Veterinary Medicine: Nematode and Acanthocephala, and Institute of Tehran University Publications and Printing, 307-356, 394-415, 830-840 (text in Persian)
 7. Etminan- Rad, S., Mobadi I., (2005) Frequency of species superfamily of Tricho Strongiloidea in the small animal Slaughtered in Yazd, Research and development in livestock and aquaculture, 75: 197-199(text in Persian)
 8. Hadaeghi, H.R. (2004) The amount and diversity of parasites in the abomasums of sheep's of Rasht, veterinary doctorate thesis of Islamic Azad University, Urmia Branch, 1-3
 9. Mansori, A., Rasouli, R., Karimiyan, S., Kasnazani E., Sharifipour A., (2010) Fauna helminthes parasites of the gastrointestinal tract of sheep slaughtered in the city of Sanandaj , Journal of Veterinary Medicine, Islamic Azad University of Sanandaj, 11:31-36 (text in Persian)
- ۸۳ درصد در بز گزارش گردید (۱۱). در بررسی حاضر از مجموع ۱۳۱ نمونه مورد بررسی در طی یک سال ۲۶ مورد (۱۹/۸۴ درصد) از شیردان‌ها به انگل آسترناژیا (۱۶ مورد آسترناژیا آسترناژی و ۱۰ مورد آسترناژیا سیرکومسینکتا)، ۱۲ مورد (۹/۱۶ درصد) به انگل مارشالاژیا مارشالی و ۲۲ مورد (۱۶/۷۹ درصد) نیز به انگل همونکوس کونتورتوس آلوده بودند. با توجه به نتایج به دست آمده در این بررسی و نتایج مطالعات دیگر، نتیجه گیری می شود که نتایج این تحقیق تقریباً نزدیک به نتایج ارائه شده توسط محققان دیگر بوده است.

10 – Sabzeei, M.R (1998) Evaluation of parasitic worms in the ruminant abomasums city of Hamadan, the thesis for a doctorate of veterinary professionals(No. 359), School of Veterinary Medicine, Islamic Azad University of Tabriz, 56- 57 , 76 (Text in Persian)

11 – Talari, S.A., Arbabi M., (2005) Frequency of Trichostrongilus in sheep and goats gastrointestinal tube slaughtered in Kashan, Journal of Scientific Research, 35: 34-38 (text in Persian)

12- Welchman, D.B., Baust, G.N. (1987) A survey of abomasal ulceration in veal calves. Vet. Rec. 121:586-590.